

3 / Půda

Jsem dvakrát, tak stará a učím se
vitiťní znaky krávy
zůstaň na místě volá táta
zatímco největší kráva ve stádu
se utrhla a běžela přímo na mě
máchám rukama, mám kjačkem v ruce
pořád bříží
skáču a křičím a mávám
dva metry přede mnou
uhně do strany a vrátí se ke stádu
našla jsem v sobě svou krávu
naučila se její vitiťní znaky
i to, že ustoupí, když zůstanete na místě
zůstaň na místě říká si
a i na tu krávu ve mně to udělalo dojem

Susan Hawthorne, Cow

Vyrostla jsem na australském venkově. Měla jsem to štěstí, že mě vychovávali v domácnosti plné knížek, kde se podporovala četba a vyprávění. Neměli jsme snadný přístup do knihoven a televize se stala skutečností, až když moje dětství skončilo. Nejméně jednou, někdy i dvakrát týdně jsme však chodili do místního kina. Dřív jsem si myslela, že být z australského venkova je nevýhoda. Znalost venkova, o které jsem si myslela, že mě znevýhodňuje, se však z dlouhodobého hlediska ukázala jako to nejcennější dědictví.

Díky tomuto prostředí se ze mě stala spisovatelka a nakladatelka. Lásku ke knihám jsem zdědila po mémě a lás-

ku k vyprávění po babičce. Prošla jsem řadou okrajových vzdělávacích systémů, a když jsem se poprvé pustila do vydávání knih, vzpomněla jsem si na radu Valerie Solanas (1967), která ženy prosila, aby se nechávaly jako „děvčata čekající na pochvalu od tatý“ (s. 41), ale aby se „staly příslušnicemi ne-pracovní síly“ (s. 42) a změnily systém.

Další důležitou součástí mého dětství byla příroda. Vyrůstala jsem na statku a jako hřiště nám sloužila opravdová buš, proto jsem si vytvořila ke světu přírody hluboký vztah, který nelze zcela vyjádřit slovy. Rodiče měli intuitivní smysl pro ekologii a pečovali o stromy a ovce, které potřebovaly stín. A třebaže využívali současně technologie, pesticidy a hnojiva, nikdy nebyli lhostejní. Právě máma přede mnou poprvé zmínila jméno Rachel Carson. Ta ve své knize *Silent Spring* (Tiché jaro, 1962) poukázala na škody, jež životnímu prostředí způsobilo DDT a další pesticidy. Kniha Rachel Carson mojí mámou, farmářkou a intelektuálkou, otřásla. Byla jsem příliš mladá na to, abych věděla, co rodiče dělali před jejím vydáním, ale když si ji přečetli, byli opatrnější. Pesticidy sice používali i nadále, ale šetrili s nimi, dbali na to, aby při jejich používání nebyly přítomné děti, a táta nosil ochranné pomůcky.

Jaký smysl mají tyhle vzpomínky? Chci jimi říct, že to, co je osobní, je i politické. Základem ekologie je půda. Divoká semena ovlivní biodiverzitu a tvůrčí, nespoutaný typ člověka přispěje ke zdraví kultury. Biodiverzita znamená produkci lokálního a marginálního poznání mimo hlavní proud. Tvůrci biodiverzity žijí na okraji společnosti: na tom sociálním, politickém a často i geografickém a lingvistickém (Ndumbe, 2007; Bell, 1998/2014).